

Dôležité informácie pre výrobcov

Zmeny v podmienkach uvádzania stavebných výrobkov na trh

Od 1. júla 2013 prichádza k zmene právnych predpisov pri uvádzaní stavebných výrobkov na trh EÚ, aj na trh SR. Pre zvýšenie informovanosti výrobcov stavebných výrobkov sme pripravili niektoré základné informácie, ktoré pokladáme v súvislosti so zmenami za dôležité.

Pre umiestňovanie stavebných výrobkov na trh EÚ končí platnosť CPD, t.j. Smernica Rady č. 89/106/EHS z 21. decembra 1988 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na stavebné výrobky (ďalej len „CPD“) a účinnosť nadobúda

→ **CPR, t.j. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 305/2011 z 9. marca 2011, ktorým sa ustanovujú harmonizované podmienky uvádzania stavebných výrobkov na trh a ktorým sa zrušuje smernica Rady 89/106/EHS** (ďalej len „CPR“).

CPR v plnom rozsahu od 1. júla 2013 nahrádza a ruší CPD. Zavádza nové pojmy, ktoré nahrádzajú pomenovania zavedené CPD.

Rieši posudzovanie a overovanie nemennosti parametrov stavebných výrobkov (namiesto preukazovania zhody) a uvádzanie výrobkov na trh prostredníctvom harmonizovaných technických špecifikácií, t.j. harmonizovaných EN a európskych technických posúdení (ETA) vydaných na základe európskych hodnotiacich dokumentov (EAD) – na základe vykonaného posúdenia a overenia nemennosti parametrov výrobca vydá **vyhlásenie o parametroch** a označí výrobok označením **CE** (nahradené pojmy: európske technické osvedčenie, ETAG, CUAP, vyhlásenie zhody).

Z hľadiska práva je CPR (Nariadenie o stavebných výrobkoch) **priamo vykonateľné**, preto sa nemusí transformovať do slovenského právneho poriadku. To znamená, že zákon č. 133/2013 Z. z. o stavebných výrobkoch nerieši postupy, ktoré sú uvedené v CPR.

Technický a skúšobný ústav stavebný je menovaný za orgán technického posudzovania (TAB) podľa Nariadenia č. 305/2011 o stavebných výrobkoch. Rozsah menovania je zverejnený v databáze NANDO, odkaz:

http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/index.cfm?fuseaction=directive.nb&refe_cd=NANDO_INPUT_214281

Technický a skúšobný ústav stavebný, n. o. je tiež menovaný ako notifikovaná osoba 1301 podľa Nariadenia č. 305/2011 o stavebných výrobkoch v rovnakom rozsahu ako bol podľa CPD. Rozsah menovania je zverejnený v databáze NANDO, odkaz:

http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/index.cfm?fuseaction=notification.pdf&dir_id=33&ntf_id=251543

Text CPR v anglickom jazyku nájdete na stránkach Európskej komisie, odkaz:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:088:0005:0043:EN:PDF>

v slovenskom jazyku:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:088:0005:0043:SK:PDF>

CPR uvádza nasledovné základné prechodné ustanovenia:

- Stavebné výrobky, ktoré boli uvedené na trh podľa CPD pred 1. júlom 2013 sa považujú za výrobky, ktoré spĺňajú požiadavky Nariadenia.
- Výrobcovia môžu vypracovať vyhlásenie o parametroch na základe certifikátu zhody alebo vyhlásenia o zhode, ktoré bolo vydané v súlade s CPD pred 1. júlom 2013.
- Ako EAD sa môžu použiť usmernenia pre európske technické osvedčenia (ETAG).

- Výrobcovia a dovozcovia môžu používať európske technické osvedčenia (ETA) vydané pred 1. júlom 2013 ako európske technické posúdenia počas doby platnosti týchto osvedčení. Platnosť ETA vydaných podľa CPD sa nemôže po 1. júli 2013 predĺžiť.

V máji 2013 zverejnila Európska komisia **časté otázky a odpovede**, ktoré sa považujú za záväzný výklad CPR http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/faq/index_en.htm. TSÚS uvádza preklad uvedených častých otázok a odpovedí:

1. Musí mať stavebný výrobok po 30. júni 2013 označenie CE?

Po 30. júni 2013, s cieľom predaja stavebného výrobku v Európskej únii (EÚ), má výrobca povinnosť vydať vyhlásenie o parametroch (DoP) a pripojiť označenie CE, ak:

- sa na výrobok vzťahuje harmonizovaná európska norma a skončilo sa koexistenčné obdobie, alebo
- pre výrobok bolo vydané európske technické posúdenie (ETA).

Poznámka: Ak je uplatniteľná jedna z výnimiek uvedených v článku 5 nariadenia o stavebných výrobkoch, výrobca je oprávnený upustiť od vydania vyhlásenia o parametroch a pripojenia označenia CE. Výrobca však môže poskytnúť vyhlásenie o parametroch a umiestniť označenie CE aj v týchto prípadoch.

2. Výrobca predáva v EÚ pred 1. júlom 2013 výrobok s označením CE. Čo musí urobiť, aby mohol výrobok predávať v EÚ po 1. júli 2013?

Výrobca môže po 1. júli 2013 naďalej predávať výrobok za predpokladu, že:

- vypracoval vyhlásenie o parametroch (DoP) v súlade s prílohou III nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR) a poskytuje kópiu klientovi; výrobcovia môžu vypracovať vyhlásenie o parametroch na základe certifikátu zhody alebo vyhlásenia zhody, ktorý/ktoré bolo vydané pred 1. júlom 2013 v súlade so smernicou 89/106/EHS o stavebných výrobkoch (CPD);
- pripojil označenie CE s informáciami požadovanými v článku 9 (2) CPR;
- nepripojil na výrobok označenie alebo nápisy, ktoré by mohli viesť do omylu tretie strany, pokiaľ ide o význam alebo formu označenia CE.

Poznámka prekladateľa: Odpoveď na túto otázku (prvé dva odseky) ide nad rámec požiadaviek CPR. (Pozri článok 66 Prechodné ustanovenia a Poznanky z konferencie GNB o CPR.) Môže sa však výrobcom interpretovať ako odporúčanie.

3. Je distribútor povinný po 1. júli 2013 stiahnuť z predajne stavebné výrobky, ktoré dostal pred 1. júlom 2013, a to výrobky:

- a) ktoré už boli opatrené označením CE v súlade so smernicou 89/106/EHS o stavebných výrobkoch (CPD) (CPD), ale nie sú sprevádzané vyhlásením o parametroch (DoP)?, alebo
- b) ktoré nemajú označenie CE, aj keď sa na ne vzťahujú harmonizované európske normy v rámci CPD?

Nie, môže pokračovať v predaji týchto výrobkov doručených pred 1. júlom 2013 až do vyčerpania zásob. Pre všetky nové dodávky stavebných výrobkov od 1. júla 2013, však distribútor musí požiadať výrobcu o poskytnutie vyhlásenia o parametroch (DoP) pre tieto výrobky a ich štítkovanie označením CE.

4. Aký je význam termínu "uviedenie na trh"?

Predaj (individuálneho) výrobku prvýkrát v rámci európskeho vnútorného trhu.

Poznámka: Každý výrobok alebo séria/dávka (napr. každé okno alebo každá paleta tehál) sa umiestňuje na trh individuálne. Skutočnosť, že podobné výrobky boli uvedené na trh skôr, tým nič nemení. Preto výrobcovia musia vypracovať vyhlásenie o parametroch (DoP) a pripojiť označenie CE podľa nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR) pre všetky výrobky uvádzane na trh od 1. júla 2013, aj keby podobné výrobky boli uvádzané na trh pred týmto dátumom.

Poznámka prekladateľa: Slovo „individuálne“ sa v definícii pojmu "uviedenie na trh" nenachádza. Odhliadnuc od tohto slova je odpoveď správna, avšak poznámka, ktorá za ňou nasleduje je zavádzajúca a podľa mňa sa vzťahuje na pojem „sprístupnenie(-ňovanie) na trhu“. Ďalej platí tiež poznámka pod čiarou č. 1.

5. Ak výrobca nezmenil nič na jeho výrobku, je povinný obnoviť po 1. júli 2013 existujúce skúšobné alebo hodnotiace správy, alebo žiadať od notifikovaných osôb vydanie nových certifikátov nahradzujúcich certifikáty vydané pred 1. júlom 2013?

Nie, hodnotenie nemusí byť prepracované ani certifikáty obnovené po 1. júli 2013.

Ak výrobca nezmenil nič na jeho výrobku existujúce skúšobné alebo hodnotiace správy a certifikáty budú musieť byť obnovené iba:

- ak sa harmonizovaná norma zmenila tak, že vyžaduje iné skúšobné/hodnotiace metódy podstatných vlastností, pre ktoré výrobca hodlá vydať vyhlásenie o parametroch, a (súčasne)
- ak tieto zmeny v metódach hodnotenia môžu významne ovplyvniť deklarované parametre.

Ak certifikačný orgán, ktorý vydal certifikát nebol menovaný na základe nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR), tento orgán nemôže vykonávať posudzovanie a overovania nemennosti parametrov po 1. júli 2013, a preto výrobca bude musieť požiadať iný certifikačný orgán, ktorý bol notifikovaný na základe nariadenia o stavebných výrobkoch.

Ak sa výrobok zmenil, výrobca musí výrobok podrobiť novému posúdeniu.

6. Môže sa európske technické osvedčenie použiť pri sprístupňovaní výrobku na trh po 1. júli 2013? Ak áno, ako dlho?

Článok 66 nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR) predpokladá, že výrobcovia môžu používať európske technické osvedčenia vydané pred 1. júlom 2013 ako európske technické posúdenia počas celej doby platnosti týchto európskych technických osvedčení. Preto výrobca môže na základe existujúceho európskeho technického osvedčenia vypracovať vyhlásenie o parametroch (DoP), umiestniť označenie CE a predávať výrobok v EÚ. Keď európske technické osvedčenie vyprší, môže výrobca požiadať o európske technické posúdenie jedného z príslušných orgánov technického posudzovania určenými podľa CPR. Aktualizovaný zoznam orgánov technického posudzovania bude k dispozícii najneskôr od 1. júla 2013 na:

<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.notifiedbodies&num=TAB&text=Technical%20Assessment%20Body>

7. Pri výrobku, na ktorý sa nevzťahuje harmonizovaná norma, je výrobca povinný po 1. júli 2013 požiadať o európske technické posúdenie, aby mohol výrobok predávať v EÚ?

Výrobca nie je povinný v tomto prípade požiadať o európske technické posúdenie. Výrobok môže predávať bez vyhlásenia o parametroch (DoP) a označenia CE. Okrem toho môže výrobca očakávať, že výrobok nebude odmietnutý v iných členských štátoch EÚ. V tejto súvislosti je dôležité pripomenúť nariadenie (EÚ) 764/2008, ktorým sa ustanovujú postupy týkajúce sa uplatňovania vnútroštátnych technických pravidiel na výrobky zákonne uvedené na trh v inom členskom štáte, a tým uplatňovanie zásady vzájomného uznávania.

8. Čo je to "vhodná technická dokumentácia" stanovená v článku 36 nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR)?

Ide o dokumentáciu, ktorú výrobca považuje za vhodnú na zdôvodnenie spôsobu, ktorý použil na deklarovanie parametrov výrobku v prípadoch uvedených v článku 36 nariadenia CPR.

V prípade uvedenom v článku 36 (1)a sa môže vhodná technická dokumentácia napr. použiť na preukázanie, že sa splnili špecifické podmienky na aplikáciu rozhodnutia Komisie definujúceho triedy reakcie výrobku na oheň.

V prípadoch článku 36 (1)b alebo 36 (1)c vhodnou technickou dokumentáciou môže byť napr. súbor výsledkov skúšok získaných iným výrobcom alebo dodávateľom systému, spolu s jeho súhlasom na využívanie týchto výsledkov, a odôvodnením dostatočnej podobnosti dotknutých výrobkov (bod b) alebo dodržiavania daných pokynov (bod c).

Je zrejmé, že vhodná technická dokumentácia sa môže líšiť jedna od druhej v závislosti od výrobku a podľa osobitostí každého prípadu. Vhodná technická dokumentácia musí byť uložená u výrobcu stavebného výrobku pri technickej dokumentácii výrobku, aby ňou bolo možné riadne odôvodniť vydanie vyhlásenia o parametroch (DoP) v prípadoch, keď to vyžaduje dohľad nad trhom alebo iný úrad.

9. Čo má výrobca robiť, keď určité ustanovenia v harmonizovanej norme nie sú v súlade s ustanoveniami nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR)?

Nariadenie o stavebných výrobkoch (CPR) je priamo použiteľný právny predpis v každom členskom štáte EÚ. Preto je v takýchto prípadoch samozrejme, že je to legislatíva, ktorá má prednosť. Dôsledkom toho je, že protichodné ustanovenia noriem nemožno použiť.

Technické komisie CEN-u sa podujali „vyžehliť“ čo najskôr možné nezrovnalosti v harmonizovaných normách, ale nemožno vylúčiť, že niektoré nezrovnalosti môžu v normách zostať aj po 1. júli 2013, pravdepodobne však len na krátku dobu.

10. Kde možno získať informácie o požiadavkách vzťahujúcich sa na výrobok v určitom členskom štáte?

Každá zainteresovaná osoba môže takéto informácie získať z kontaktného miesta pre stavebné výrobky, ktoré je zriadené v každom členskom štáte.

11. Majú notifikované osoby kontrolovať, či si výrobca plní svoje povinnosti podľa nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR)?

Právne akty na základe smernice o stavebných výrobkoch (CPD) (rozhodnutia Komisie) a neskôr na základe CPR predpokladajú (stanovujú) druh a úroveň intervencie tretej strany. V dôsledku toho, harmonizované technické špecifikácie (harmonizované európske normy alebo európske hodnotiace dokumenty), obsahujú potrebné detailné úlohy notifikovaných osôb s cieľom zabezpečiť posudzovanie a overovanie nemennosti parametrov (tzv. "AVCP úlohy"). To sú úlohy, ktoré majú notifikované osoby plniť v rámci CPR.

Od notifikovaných osôb sa očakáva, že sa úplne zdržia činností, ktoré spadajú do oblasti dohľadu nad trhom (t.j. ktoré majú byť vykonané vnútroštátnymi orgánmi dohľadu nad trhom), alebo overovania, či si výrobca plní svoje povinnosti podľa CPR.

Ako príklad možno uviesť, že nie je úlohou notifikovaných osôb kontrolovať, či má výrobca riadne vypracované vyhlásenie o parametroch (DoP), alebo správne umiestnené označenie CE.

12. Články 7 (3) a 60 nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR) predpokladajú delegovaný akt, ktorým sa stanovujú podmienky, za ktorých môže byť vyhlásenie o parametroch elektronicky spracované, aby mohlo byť k dispozícii na internetových stránkach. Kedy sa očakáva vydanie tohto delegovaného aktu? Môžu dovtedy výrobcovia umiestňovať vyhlásenie o parametroch (DoP) na webových stránkach?

Delegovaný akt Komisie by mal byť prijatý v septembri 2013. Potom sa zašle Európskemu parlamentu a Rade na prerokovanie. Na konci tohto postupu sa delegovaný akt (s najväčšou pravdepodobnosťou ako nariadenie) uverejní v Úradnom vestníku Európskej únie. Dovtedy môžu výrobcovia pokračovať vo svojej praxi poskytovať informácie o parametroch svojich výrobkov na internetových stránkach.

13. Aký je význam výrazu "posledné dvojčíslo roku, v ktorom bolo označenie pripojené prvýkrát", v článku 9 (2) nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR)?

Tieto čísla sa vzťahujú k roku, kedy boli výrobky sprístupnené na trhu prvýkrát (uvedené na trh), a zostávajú bezo zmeny v priebehu rokov, počas ktorých sa parametre výrobkov nemenia. V praxi to znamená, že v prípade, keď výrobca sprístupňuje na trhu výrobky s označením CE od roku 2009, tieto dve číslice zostávajú aj po 1. júli 2013 naďalej 09, aj keď označenie CE bude prispôbené požiadavkám CPR.

14. Aký je význam návodu na použitie?

Deklarované parametre vlastností výrobku sa predpokladajú za podmienky, že je výrobok správne zabudovaný. To je dôležité najmä pri výrobkoch, ktoré sa predávajú ako systém (zostava), ktorý sa kompletuje – inštaluje na stavbe.

Preto je návod na použitie (pokyny na inštaláciu), ktoré má výrobca podľa článku 11 (6), nariadenia o stavebných výrobkoch (CPR) poskytovať, veľmi dôležitý na zabezpečenie správnej inštalácie výrobku.

Pre umiestňovanie stavebných výrobkov na trh SR končí platnosť Zákona č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch v znení neskorších predpisov a účinnosť nadobúda

→ **Zákon č. 133/2013 Z. z. o stavebných výrobkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov** (ďalej len „Zákon“). V súvislosti s touto zmenou v národných právnych predpisoch končí platnosť aj Vyhláška MVRR SR č. 558/2009 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam stavebných výrobkov, ktoré musia byť označené, systémy preukazovania zhody a podrobnosti o používaní značiek zhody, v znení vyhlášky č. 451/2011 Z. z. a účinnosť nadobudne

→ **Vyhláška MDVRR SR č. 162/2013 Z. z.** (ďalej len „Vyhláška“), ktorej zverejnenie sa očakáva v najbližších dňoch v Zbierke zákonov.

V zákone nie sú priamo vymenované nové pojmy, používajú sa však pojmy z CPD, z ktorých niektoré sú upravené na:

- **SK technické posúdenie,**
- SK certifikát o nemennosti parametrov podstatných vlastností výrobku (**SK certifikát výrobku**),
- SK certifikát o zhode systému riadenia výroby u výrobcu (**SK certifikát systému riadenia**),
- **typ výrobku** - určuje sa pred uvedením výrobku na domáci trh skúškou typu alebo na základe výpočtu typu, tabuľkových hodnôt alebo opisnej dokumentácie výrobku,
- **SK vyhlásenie o parametroch,**
- **SK špecifická technická dokumentácia.**

Zákon uvádza nasledovné základné prechodné ustanovenia:

- Výrobky, ktoré boli uvedené na domáci trh do 30. júna 2013, sa považujú za výrobky, ktoré spĺňajú požiadavky tohto zákona.
- Certifikáty vydané do 30. júna 2013 zostávajú v platnosti až do uplynutia času ich platnosti alebo do ich nahradenia SK certifikátmi podľa tohto zákona.
- Technické osvedčenia vydané do 30. júna 2013 sa považujú za SK technické posúdenia podľa tohto zákona do uplynutia času ich platnosti.
- Výrobca môže vypracovať SK vyhlásenie o parametroch na základe certifikátu alebo na základe vyhlásenia zhody, ktoré boli vydané do 30. júna 2013.
- Autorizované osoby podľa doterajších predpisov sú autorizovanými osobami podľa tohto zákona v rozsahu udelenej autorizácie.
- Osvedčovacie miesta podľa doterajších predpisov vykonávajú činnosti autorizovanej osoby na technické posudzovanie v rozsahu udeleného oprávnenia; musia požiadať o autorizáciu na technické posudzovanie podľa tohto zákona do 30. septembra 2013, inak ich oprávnenie zanikne.